

Megkezdődtek az 1848-49. kettős emlékév előkészületei

NÉMETHY KÁROLY NYILATKOZATA A SZÉKES- FŐVÁROS ÜNNEPEINEK TERVEIRŐL

*„Ezeregyszáznegyvennyolc,
te csillag,
Te, a népek hajnalcsillaga!...”*

Petőfi.

A magyar nemzetnek mostanában sokat idézett, nagy erkölcsi erőpróbája volt az 1848-as átalakulás és szabadságharc, mely a jobbság és a sajtó felszabadításával, a köztelhervelés és a törvény előtti egyenlőség elvének megvalósításával és az állami önállóságért vívott harcával megteremtette a mai független, demokratikus Magyarország alapját és egyben jövőjét is. Ennek a nagy alkotó munkának és szabadságharcnak két év múlva lesz a századik évfordulója. Tildy Zoltán a köztársasági törvényjavaslat benyújtásakor kijelentette, hogy 1949-ben a debreceni köztársasági határozat százados emlékünnepet tartjunk, — a nemzet természetesen megemlékezik az 1848-49 minden más nagy eseményéről is. A Demokrácia most elsőnek felhívja a figyelmet arra, hogy a kettős emlékévet úgy ünnepelheti legtökéletesebben a magyar nép, ha arra már most megkezdíti az előkészületeket. Fel kell készülnie az emlékezés ünnepozatára az államnak, a vármegyéknek és mindazoknak a városoknak és községeknek, amelyeknek multja a 48-as szabadságharc emlékével összefügg.

TALPRA MAGYAR — KIÁLLÍTÁS

Mivel a nagy idők legtöbb döntő hatású eseménye Pest-Buda történetével kapcsolatos, megkérdeztük Némethy Károlyt, a székesfőváros művelődési ügyének kiváló tanácsnokát, hogy a főváros készülődik-e már a kettős emlékév megünneplésére.

— Már régóta foglalkozom ezzel a gondolattal — mondotta. — Úgy képzetem az 1848-49 jubileumi két esztendő megünneplését, hogy a főváros azt részletkiállításokkal kezdje meg. Mivel a századik évforduló 1848-ban lesz, így még két esztendőnk van. Addig a nagy emlékünnepet olyan részletkiállításokkal készítjük elő, amilyent már az idén is rendezünk. Március 15-én ugyanis a főváros már ebben megkezdte a „Talpra magyar”-kiállítást, amelyet a Petőfi Háza mutatunk be a közönségnek az öt őrzött ereklyetárgyakból. Hiszen a Petőfi Háza

van a Pilsner-kávéház aztala, amelyről Petőfi először szavalta el *Nemzeti dal*-át, *Landerer* sajtója, amelyen a „Talpra magyar”-t kinyomtatták, Petőfi sajtókezdő főjegyzésével az első példány és a március 15-iki események más műzeális anyaga.

— Az előkészítés munkáját különben azonnal kezdjük meg — folytatta Némethy Károly érdekes nyilatkozatát —, hogy megbízásokat adunk azoknak, akiket arra a munkára jelölünk ki, hogy az állami múzeumokban, könyvtárakban, gyűjteményekben összeállítsák a jegyzéket annak az anyagnak, ami emléktárgyakban és nyomtatványokban az ünnepi esztendő kiállításaira érdekes. Ebből az anyagból már 1947-ben részletkiállításokat rendezünk, hogy a sajtó és a közönség is idejében hozzászólhasson, esetleg mi hiányzik, mi volna még kiállításra érdemes. Nyilván aztán az ünnepi esztendő országos kiállításai teljesebbek lehetnek.

KÜLFÖLDI KOSSUTH-EMLEKTÁBLÁK

— Ugyancsak az idén, augusztus 20-án — folytatja a tanácsnok — megrendezzük a Külföldi Magyarok Világtalálkozó kongresszusát, reméljük, addig már kedvezőbb lesz a közlekedési helyzet. Sokat várak ugyanis ettől az összejövételtől Kossuth-anyagban és amerikai útjával kapcsolatban remélem kapunk témát, emléket az amerikai magyaroktól. Kiterjesztjük tehát az emléktárgy felállítását, gyűjtését, az emlékünnepe előkészítését a külföldi magyarokra is. Amerikában magam láttam több Kossuth-szobrot és emléket, Angliában azonban egyetlen ilyen emlékeztető sincs! Sem Southampton-ban, ahol partraszállt, sem beszédeivel elért nagy erkölcsi diadalainak színhelyén, Londonban nincs Kossuth-emléktábla... Remélem, el fogjuk indítani a mozgalmat, amely majd pótolja ezt a mulasztást. Ugyancsak szeretnénk Párizsban is megjelölni a 48-as forradalom emigránsainak emléket, pl. Szemere Bertalanét. Ezzel kapcsolatban megjegyzem, hogy *Budapest* című folyóiratunkban — amelyet én szerkesztek — máris megkezdük eddig ismeretlen jubileumi emlékek nyilvánosságára hozását. Közöltük Szemere Bertalan és Marx eddig még közre nem tett levelezését a folyóirat első számában.

EMLEKTÁBLÁK, KÉPES KIADVÁNYOK — NAGY-ARÁNYŰ UNNEPSÉGEK

Megkérdeztük, hogy a fővárosnak 48-as eseményekkel kapcsolatos utait, épületeit megjelölik-e a százados unnepekkel kapcsolatban helytörténelmi emléktáblákkal.

— Igen — válaszolta Némethy Károly —, a fővárosnak helytörténelmi táblákkal való megjelölésére az előkészületek már folynak. Megállapítjuk a megjelölésre váró helyeket és kiváló szobrászművészeink idejében megbízást kapnak az emléktáblák elkészítésére. Szobrok állítására, sajnos, a mai körülmények közt nem gondolhatunk, mert egy-egy szobor előállítására rendkívül nagy összegekbe kerül. Hiszen 1848 emlékével kapcsolatban van egy befejezett pályázatunk, amelyet Gách és Szomovolszky szobrászművészek terve nyert meg — 1913-ban... A Szabadság-emlékmű ez, de a nagyarányú terv kivitele 1913-ban felmúló akkori aranykoronába került volna!

Kérdésünkre még kijelentette a tanácsnok, hogy a főváros tervezi kiadástól könyvek és egyéb ismertető kiadványok közreadását, mégpedig nemcsak magyar, hanem idegen nyelveken is.

— A jubileumi két esztendő ünnepeit lezártabb olyan arányúra terveztük, mint amilyen 1936-ban Buda 1686-iki visszavételének ünnepe volt. Szükséges azonban, hogy az 1848—49-iki emlékövek megünneplésébe az állam is bekapcsolódjék, nem úgy, mint Buda visszafoglalásának emlékünnepe alkalmával, amikor is nem részesítette a fővárost megfelelő támogatásban. Reméljük, hogy most segíteni fog minket 1848 századik évfordulójának méltó megünneplésében — fejezte be nyilatkozatát Némethy Károly.

... A szabadságharc még elbukásában is nagy és lenkőlt példa maradt a vele ellukott szabadságharcok további küzdelmei és az utókor számára. A népek soha ki nem hűnyő hajnalosillata és a gólgotai keresztelők avatott bitófák vértanúinak példájával örök erkölcsi erőforrás a magyar népnek — ezért öröm és biztató jel, hogy a főváros már megkezdte előkészületeit a kettős emlékév megünneplésének méltó szertartására.

Tamás Ernő